

INFORMACIJE I SAVETI U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI

BILTEN

6

Internet portal
POLJOPRIVREDNE
SAVETODAVNE I STRUČNE
SLUŽBE LESKOVAC

www.psssle.com

GOD. VIII BR.6
Štampano 15.06.2015
500 primeraka

STR	TEMA	Opis	Napisao/la
3	Negativan efekat vremenskih prilika i loše pripremljenog zemljišta	Setva kukuruza na području Jablaničkog okruga završena je van optimalnog agrotehničkog roka	M. sc. Jelena Stojiljković
4-5	POTENCIJAL JABLANIČKOG OKRUGA ZA RAZVOJ SEOSKOG TURIZAMA Opština Medveđa	U sklopu planinsko kotlinske oblasti južne Srbije, u gornjem toku reke Jablanice prostire se brdsko-planinska opština Medveđa	dipl. ing. Boban Stanković
6	Radovi u vinogradu u junu mesecu	Ovo je period u kome je u vinogradima potrebno izvođenje pojedinih radova	dipl. ing. Dalibor Cvetanović
6-7	TEKSTURA ZEMLJIŠTA I DOSTUPNOST VODE	Dobra struktura zemljišta poboljšavaju prodiranje vode i smanjuju površinsku eroziju.	dipl. ing. Igor Ristić
7-8	Plamenjača vinove loze – Plasmopara viticola	Plamenjača napada sve zelene delove vinove loze list, bobice, cvet, lastare.	dipl. ing. Bojana Karapandžić
9	KAKO DO IPARD FONDOVA	IPARD fondovi predstavljaju instrument za pretpristupnu pomoć koji je kao usmereni mehanizam stvorila EU	dipl. ing. Mirjana Petrović
10	SUZBIJANJE KOROVA U DUGOGODIŠNJIM ZASADIMA VOĆAKA I VINOVE LOZE	Za suzbijanje nepoželjnih korovskih biljaka, koje su glavni konkurenti gajenim kulturama u korišćenju vode i mineralnih materija	mr Gordana Jovanović

AGROPONUĐA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

BERIĆET

Negativan efekat vremenskih prilika i loše pripremljenog zemljišta

Setva kukuruza na području Jablaničkog okruga završena je van optimalnog agrotehničkog roka. Setva je najpre odložena zbog obilnih padavina u drugoj dekadi aprila, zatim je tokom maja nastupio period bez kiše, praćen čestim vetrovima i visokim dnevnim temperaturama. Ovogodišnju setvu, a zatim vegetaciju kukuruza obeležilo je jako neujednačeno nicanje. Na oko 10% površina zabeleženo je i presejavanje. Ratarima su veliki problem osim suše zadavale i ptice (vrane), koje su vadile tek ponikle biljke iz zemlje i time se hranile, tako da na pojedinim parcelama možemo uočiti veoma loš sklop biljaka.

Kukuruz iz optimalnih setvenih rokova nalazi se u fazi 9-10 lista, i on je već dobro razvio korenov sistem, tako da nešto lakše podnosi duži sušni period. Kukuruz iz kasnijih setvenih rokova ima velike probleme sa nicanjem zbog nedostatka vlage, a zatim iznikle "izmučene" biljke, koje su nicale duže vreme nailaze na problem usvajanja vlage i hranljivih materija iz zemljišta. Ovakvim usevima je jako pogodovala kiša "zlatna vredna", koju su ratari sa nestrpljenjem dočekali. Prilikom zaštite od korova treba voditi računa o tome u kojoj se fazi nalazi kukuruz, pa shodno fazi razvoja biljke prilagoditi herbicide. Još jedna neophodna, i jako bitna mera u ovom trenutku je prihrana useva.

Prihranu useva treba obaviti neodložno nakon padavina, jer je na pojedinim parcelama uočljiv nedostatak hraniva. Takođe, treba obaviti i medjurednu obradu i razbijanje pokorice, jer je upečatljiva loša struktura zemljišta, naročito na parcelama gde je u prolećnom delu došlo do dužeg zadržavanja vode.

Početak žetve ozimih strnina na području Jablaničkog okruga može se očekivati već oko 20. juna i to najpre u usevima ječma i to na parcelama lakšeg mehaničkog sastava. Duži sušni period tokom faze mlečne zrelosti i nalivanja zrna ne pogoduje ozimim strninama, tako da se očekuju niži prinosi od prošlogodišnjih.

Pšenica se uglavnom nalazi u fazi mlečne zrelosti i intenzivnog nalivanja zrna, dok se ječam nalazi u završnoj fazi nalivanja zrna. Usevi koji su zasejani u kvalitetno pripremljen setveni sloj, u optimalnom agrotehničkom roku, kvalitetnim semenskim materijalom, i kojima je tokom vegetacije obezbeđena dovoljna količina hraniva izgledaju dobro i na takvim parcelama mogu se očekivati solidni prinosi.

*Savetodavac za ratarstvo i povrtarstvo
M. sc. Jelena Stojilković*

POTENCIJAL JABLANIČKOG OKRUGA ZA RAZVOJ SEOSKOG TURIZAMA

Opština Medveđa

Region južne Srbije predstavlja vrlo interesantnu turističku destinaciju po svom geografskom položaju, sa izuzetnim prirodnim lepotama, kulturno istoriskim vrednostima, pogodnim klimatskim uslovima, bogatim rekama, jezerima i termalnim vodama. Očuvanost prirode i bogatstvo reka, jezera i divljači predstavljaju izuzetnu turističku atrakciju i potencijal za razvoj lovnog i ribolovnog turizma. Rečni i banjski potencijali zasigurno su najznačajniji turistički resurs kojim ovaj region raspolaže. Seoski turizam privlači ljude koji bi voleli da nadju mir i da se odmire u prirodi daleko od gradske buke. U sklopu planinsko kotlinske oblasti južne Srbije, u gornjem toku reke Jablanice prostire se brdsko-planinska opština Medveđa. Na prostoru od 524 km² u 44 naselja živi preko deset hiljada stanovnika. Opština Medveđa od 2007. godine ima Turistička organizaciju koja se bavi razvojem turizma opštine. Glavni turistički potencijal opštine je Sijarinska banja.

Sijarinska banja - datira još iz vremena Rimljana o čemu svedoči niz lokaliteta. Banja je smeštena na obalama reke Jablanice, u podnožju planine Goljak, na nadmorskoj visini od 520 m. Sijarinska Banja ima 26 izvora od kojih 18 imaju terapijsku vrednost. Lekovite vode Sijarinske Banje imaju različitu primenu i koriste se za kupanje, piće i inhaliranje. Poseban kuriozitet ove banje čine gejziri, koji se ubrajaju u najatraktivnije turističke vrednosti Srbije. Prvi "Gejzir" je termomineralni izvor koji predstavlja svojevrsnu atrakciju. Pojavio se oktobra 1954. godine prilikom bušenja na levoj obali Banjske reke na 470 m nadmorske visine, na dubini od 9 m, sa temperaturom od 71°C. Vodeni stub gejzira iznosi 8 m.

Izvor "Hisar" nastao je sandom kada je 25. oktobra 1954. godine izvršeno bušenje na mestu novog hotela. Na dubini od 5,9 metara dobijena je mala izdašnost 0,011 l/s. Hemijski sastav vode karakterišu: natrijum, litijum, hidrokarbonat i fluor.

Izvor "Raj" se nalazi na desnoj obali Banjske reke. Kaptiran je 1936. godine u vidu česme, rekaptazom je povećana količina vode od 0,017 l/s. Voda neprekidno otiče. Hemijski sastav vode karakterišu: natrijum, litijum, hidrokarbonat i fluor.

Izvor "Spas" nalazi se u tzv. Donjoj Banji, udaljen je od Banjske reke oko 50 metara. Podignuta je česma 1936. godine sa neprestanim oticanjem. Usled zagađenja, voda je prestala da teče te je krajem avgusta 1955. godine izvršena rekaptaza i dobijena je izdašnost od 0,13 l/s. Hemijski sastav vode je sličan predhodnom izvoru.

Izvor "Borovac" se nalazi na 3 metra udaljenosti od izvora "Spas". Nastao je bušenjem u vremenu od 20-24. oktobra 1954. godine. Izvršeno je bušenje do dubine od 9,3 metara. Izdašnost ovog izvora je 0,029 l/s. Sličnog je hemijskog sastava sa predhodnim izvorima.

"Glavni izvor" se nalazi tri metra iznad nivoa voda u reci, u Donjoj Banji. Izdašnost ovog izvora je 0,9 l/s. Voda izbija i praćena je velikom količinom gasova. Ona otiče otvorenim kanalom dužine 30 metara u bazene kupatila.

“Mali gejzir” je izvor tople vode, koja izbija u obliku vodoskoka na mahove. Nastao je bušenjem sonde kao eksperiment u pogledu veze sa “Glavnim izvorom”. Prilikom bušenja pojavila se termomineralna voda na 12. metru dubine i ima mali uticaj na “Glavni izvor”. Voda pulsira u različitim vremenskim razmacima od 12-17 minuta izbijajući prilikom jedne erupcije od 167 do 210 litara vode. Pulsiranje nastaje usled nadiranja gasova (CO₂) te se voda neprestalno diže, dok ne nastane veliko ispražnjavanje gasova kada nastupa efuzija koja sa sobom izbacuje i veliku količinu vode. Zatim nivo vode pada ispod vrha cevi-statički piezometar. Odmah zatim počinje ponovno penjanje vode.

“Izvor za inhaliranje” se nalazi na okomitoj padini “Bungoja” na najvišoj koti od svih termomineralnih izvora. Bušenje za ovaj izvor nije bilo planirano. Inženjer Kapetanović je zapazio da se stena na ovom mestu “znoji” i da je topla. Bušenjem na dubini od 9,5 metara izbila je topla voda od 70 oC u količini 6,8 l/s. Bušenje je izvršeno 15. oktobra 1954. godine. Inače, teren Bungoje je “živ” te se ponekad čuje potmula tutnjava. Tako se 24-25. oktobra 1954. godine desio potres, a izvor prestao da izbacuje vodu uvis i spustio se na sadašnji nivo.

Izvor “Jablanica” je nastao u vremenu od 16-20. oktobra 1954. godine bušenjem u andezitu u Gornjoj Banji. Nalazi se za 4,8 metara nizvodno i za 1 metar više od česme “Zdravlje”. Bušenjem do 11,45 metara dubine dobijena je voda izdašnosti 0,37 l/s. Izvršeno je kaptiranje u vidu česme sa slobodnim oticanjem.

Izvor “Suzica” nastaje od atmosfere vode koja se filtrira i mineralizuje kroz stenu. Izdašnost je neznatna 0,005 l/s. Nalazi se u neposrednoj blizini izvora “Jablanica” i izvora “Zdravlje”.

Izvor “Zdravlja” ispod aragonske stene nalazi se u Gornjoj Banji. Kaptaza je izvršena u vidu česme 1952. godine sa slobodnim oticanjem vode.

Tri izvora u “Blatištu” nalaze se u Gornjoj Banji. Ovi izvori snabdevaju toplom vodom dva bazena i blatište. Dimenzije bazena su: 2,6x2x0,9, a blatište 4,5x1,5x0,4m, dno je od zemlje. Izdašnost ova tri izvora je 0,02-0,04 l/s. Lečenje oblaganjem blatom se obavlja na primitivan način.

Izvor “Kiseljak”, voda izvire iz nanosa, kaptirana pomoću betonskog bunara, izdašnost je 0,1 l/s. Voda je kiselog ukusa i prijatna za piće.

Izvor “Snežnik” pod grabovima. Bušenje za ovaj izvor je izvršeno od 10-16. oktobra 1954. godine do 17 metara dubine. Izbija voda koja stalno teče. Izdašnost ovog izvora je 0,28 l/s.

Bušotina “B-4” se nalazi u Gornjoj Banji u tzv. Jezerištu. Dubina bušotine je 1232 metara, a izdašnost je 33 l/s. Pritisak vode je 8,5 bara. Nad bušotinom je metalna konstrukcija. Prilikom bušenja ove bušotine do 1232 metara utvrđeno je da ima 5 vodonosnih slojeva. Voda se koristi za zagrevanje hotela.

Tulare - Tularska Banja je locirana u zelenoj kotlinici uokvirenoj šumama. Nalazi se na mestu gde se sastaju Medevačka i Brajinska reka

voreći Tularsku reku, nalazi na nadmorskoj visini iznad 550m. Tularska kotlina je zelena sa šumovitim okvirom (šumska zajednica bukve, cera i hrasta).

Za razliku od mineralnih izvora Sijarinske Banje, izvori i vode u okolini Tulara nisu još uvek dobili svoje mesto i značaj u turističko-balneološkoj ponudi opština. Sastoje se iz dve grupe izvora – izvora sa alkalno-kiselim vodama (izvor «Kisela voda» sa pet manjih izvora) i izvora sa slanom vodom («Slana voda» sa više manjih izvorčića).

Izvor kisele vode izbija u severnom delu atara. Voda je prijatna i ukusna. Meštani tvrde da je ranije bila kiselija i prijatnija. To se dovodi u vezu sa nekim bušenjima koja su prouzrokovala mešanje sa drugim vodama.

Izvor slane vode je sumporastog, prijatnog ukusa i njega meštani koriste svakodnevno za piće. Neko je u zemlju stavio vertikalnu cev kroz koju je potekla voda pod snažnim pritiskom, stvarajući jak vodoskok. Od njega se obrazuje potočić kisele vode koji otiče niz strmu padinu.

“Izvor na livadi Pantovića” nastao je bušenjem, ima kiseo ukus kao i “izvor na Piljevini”. Izvor slatke vode se nalazi na 150 do 200 metara od izvora kisele i slane vode, što predstavlja zanimljivost ovog kraja.

U sklopu Leckog rudnog rejonu izdvojena su četiri rudna polja. Jedno od njih je rudno polje Tulare kao jedno od najznačajnijih polja sa mogućnošću dalje eksploatacije i istraživanja u pogledu otkrivanja novih rudnih resursa.

**Savetodavac za ratarstvo i povrtarstvo
dipl. ing. Boban Stanković**

Radovi u vinogradu u junu mesecu

Ovo je period u kome je u vinogradima potrebno izvođenje pojedinih radova. Tačan datum je teško precizirati, jer se loza nalazi u različitim fazama (podfazama) razvića u zavisnosti od područja gde se gaji.

U periodu kada lastari dostignu dužinu 15-20 cm tada se sprovodi mera zelene rezidbe odnosno lačenje. Ovo je mera koja se sprovodi radi odstranjivanja lastara koji bespotrebno troše hranu, a istovremeno služi za uklanjanje bujnosti i rodnosti sorte. Lačenjem se odstranjuju lastari sa višegodišnjih stabla, uklanjaju se nerodni lastari.

Ako su iz istog okca izbila dva lastara, lačenjem se uklanja manje razvijeniji.

Lačenje se može obavljati ručno jer se lastari u tom periodu lako uklanjaju. Ukoliko se sa lačenjem zakasni i lastari dostignu duži rast onda je neophodna upotreba makaza.

Ovo je period kada se treba započeti sa tretiranjem, ovde dolazi do pojave plamenjače i ona se u ovom periodu intenzivno širi sve do kraja vegetacije.

Ovo je period gde dolazi do čestih padavina, i one pogoduju razvoju korovskih biljaka pa je neophodna mehanička ili hemijska mera zaštite.

U ovom periodu se treba sprovesti i prihranjivanje vinove loze nekim od azotnih đubrivima 10-15 kg/ar.

Do cvetanja loze obavezno se sprovodi mera prekraćivanja sa ciljem da se zaustavi rast na desetak dana kako bi se sva hrana usmerila ka cvestima.

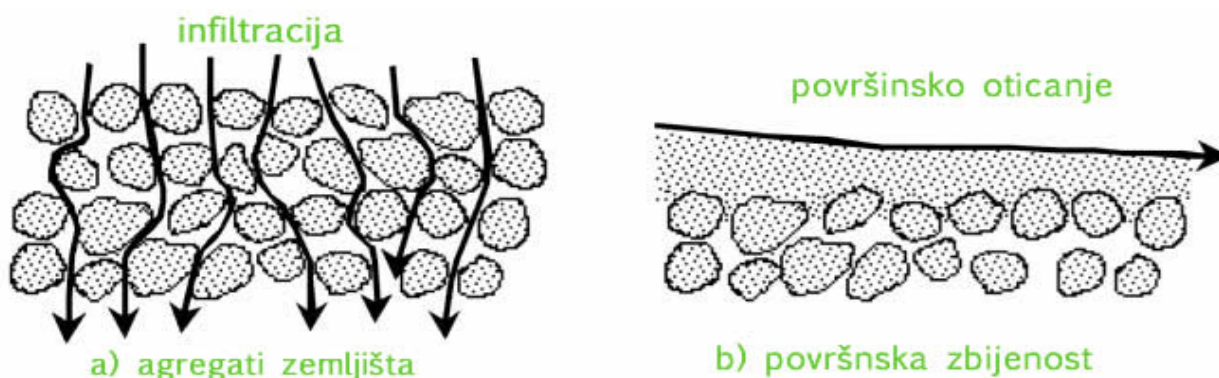
Ovo su neophodne mere koje se sprovode u procesu pune eksploatacije.

*Savetodavac za voćarstvo i vinogradarstvo
Dipl. inž. Dalibor Cvetanović*

TEKSTURA ZEMLJIŠTA I DOSTUPNOST VODE

Neke prakse upravljanja zemljištem povećavaju količinu raspoložive vode na usevima, dok ostale degradiraju tlo i smanjenju raspoloživu vodu u zemljištu.

Dobra struktura zemljišta poboljšavaju prodiranje vode i smanjuju površinsku eroziju. Dobro strukturirana zemljišta su porozna i dozvoljavaju da voda lako uđe, i smanjuju površinsko oticanje u potoke i reke.

Nasuprot tome, kada zemljište ima lošu teksturu, zemljišne agregati treba usitniti, i smanjiti sabijanje i povećati provetravanje i infiltraciju vode. Većina strategija za poboljšanje zemljištarađe polako tokom nekoliko godina iako su neki rezultati vidljivi brzo. Nasuprot tome, prakse

koje degradiraju zemljišta često su vidljive odmah. Na primer, obrađuje se zemljište kada je previše vlažno dolazi do zbijanja čestica i dolazi do degradiranja njene strukture.

Organska materija u zemljištu igra vitalnu ulogu u kvalitetu zemljišta i dostupnosti vode u zemljištu. Organska materija koja se primenjuje na zemljišta i održava na površini štiti zemljište od uticaja kišnih kapi, i sile erozije.

Površinski ostatak i mulč takođe smanjuju isparavanje i guši korov, ostavljajući više vode za upotrebu biljkama. Istraživanja pokazuju da se sa povećanjem organske materije u zemljištu povećavaju i makropore. To se dešava zato što, kada biljni ostatak i drugih organski delovi raspadnu, lepljive supstance vezuje čestice zemljišta i stvaraju pore -razmake između njih. Osim toga, organska materija sama drži vodu.

*Savetodavac za melioracije
dipl. ing. Igor Ristić*

Plamenjača vinove loze – Plasmopara viticola

Plamenjača napada sve zelene delove vinove loze list, bobice, cvet, lastare. Prezimi u oplom lišću u obliku oospora. Da bi došlo do primarne infekcije vinove loze potrebno je prisustvo klijavih oospora, da vinova loza ima razvijeno lišće 2- 3 cm u prečniku, oblačno i kišovito vreme 2 – 3 dana sa najmanje 10 mm vodenog taloga i sa temperaturama iznad 11°C. Kao posledica primarnih infekcija obično na donjim listovima nastaju svetlije žuto-zelene uljane pege, koje se postepeno povećavaju. Sa naličja listova u okviru pega formiraju se bele prevlake reproduktivnih organa (konidiofore i konidije koje ostvaruju sekundarne infekcije) gljive. Zaraženi delovi dobijaju smeđu boju, nekrotiraju i izgledaju kao sprženi vatrom po čemu je bolest i dobila ime.

Nakon primarne dolazi do sekundarne infekcije ukoliko je vlaženje lista 2 – 3 sata na tem-

peraturi preko 12°C. Patogen ostvaruje jednu primarnu i više sekundarnih infekcija. Cvasti mogu biti napadnute još pre otvaranja. U vlažnim i toplim uslovima, cvet pa i cele cvasti bivaju prekrivene micelijском prevlakom, nekrotiraju i mogu potpuno propasti. Bobice su osetljive dok na njima ima stoma, odnosno od zametanja do faze šarka. Zaražene mlade bobice tamne i nekrotiraju, a ako je vreme vlažno i na njima se formira beličasta prevlaka patogena. Obolele razvijene bobice tamne i smežuravaju se bez obrazovanja prevlake. Ukoliko dođe do infekcije lastara promene se uočavaju na vrhovima koji se deformišu i na njima se takođe razvija bela prevlaka patogena. Razvoju plamenjače pogoduje toplo i košovito vreme u proleće i leto.

Značajne preventivne mere zaštite su podizanje vinograda u pravcu dominantnih vetrova, drenaža zemljišta, zakidanje zaperaka, vezivanje lastara, suzbijanje korova, pravilna ishrana, čime se postiže bolja provetrenost zasada, odnosno smanjuje vlažnost. Uklanjanjem zaraženih delova vinove loze smanjuje se infektivni potencijal patogena.

Prognozno - izveštajna služba prati uslove za ostvarivanje infekcije i daje preporuku za zaštitu vinove loze. Tretmani se obavljaju u intervalima od 7 – 14 dana zavisno od vremenskih uslova i prethodno primenjenog preparata. Važno je da vinova loza bude zaštićena u fazama kada je i najosetljivija na infekciju od izazivača plamenjače, pre i posle cvetanja, kao i tokom intenzivnog porasta bobica.

Za zaštitu vinove loze koriste se kontaktni i sistemični fungicidi. Kontaktne fungicide: preparati na bazi bakra, mankozeba, propineba, metirama ... Ovi fungicidi ne prodiru u biljku, već se isključivo zadržavaju na površini, pa je njihovo delovanje samo preventivno i traje 7 – 10 dana, ali se u slučaju jakih ili čestih kiša ovaj period skraćuje. Nakon tretmana ovim preparatima svi organi koji se naknadno razvijaju nisu zaštićeni. Preparati na bazi bakra koriste se u drugom delu vegetacije.

U periodu intenzivnog porasta vinove loze i kada su povoljni uslovi za infekciju primenjuju se sistemični fungicidi. Oni prodiru u biljku, i do 14 dana štite i novoizrasle delove vinove loze. Sistemični fungicidi: preparati na bazi fosetil aluminijuma i folpeta, metalaksila-m i mankozeba, fosetil aluminijuma i fenamidona, metalaksila-m i folpeta, fosetil- aluminijum i fluopolid i dr.

Savetodavac za zaštitu bilja
dipl. ing. Bojana Karapandžić

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 1.-7.6.2015. godine

Jedinica mere din/kg	Težina / uzrast	Rasa	Centralna Srbija										Vojvodina						
			Beograd	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pancevo	Sombor	S.Mitrovica	
Bikovi	> 500kg	HF																180	
Bikovi	> 500kg	SM				200												200	
Dviske	sve težine	sve rase	200			120													
Jagnjad	sve težine	sve rase	250	240		240	265	270		270	270	300			290	300	300	280	
Jarad	sve težine	sve rase				150	230	200				200				250	250	230	
Junad	<= 300kg	HF																180	
Junad	<= 300kg	SM																190	
Junad	350-480kg	sve rase							220									190	
Junad	> 480kg	sve rase									240				230		210	190	
Koze	sve težine	sve rase	120				130						130					100	
Krave za klanje	sve težine	HF																140	110
Krave za klanje	sve težine	SM					120			150	150							150	155
Kрмаče za klanje	> 130kg	sve rase		150		90	120											130	115
Ovca	sve težine	sve rase	150	140		110	140				120	150	150		120	120		125	
Prasad	16-25kg	sve rase	220	260		220	240	210	280	220	250	220			250	250	230	240	
Prasad	<= 15kg	sve rase	230	250			250	230	280	250	260	220			260	260		250	
Telad	80-160kg	HF	340															350	
Telad	80-160kg	SM	440				400			360	330		385			400		440	
Tovljenici	80-120kg	sve rase		140			150	135	155		140	140			160	150	150	170	
Tovljenici	> 120kg	sve rase		130			100		125		130				140		140	155	
Šilježad	sve težine	sve rase	200								210	190						190	

Kako do IPARD fondova

IPARD fondovi predstavljaju instrument za pretpristupnu pomoć koji je kao usmereni mehanizam stvorila EU za uspešno davanje pomoći zemljama Zapadnog Balkana i Turskoj. Ovaj instrument je osmišljen kako bi pomoć reformama u tim državama bila usmerena kroz jedinstven i fleksibilan sistem, od čijeg bi delovanja građani imali direktnu korist, dok bi države dobile dodatnu pomoć u dostizanju evropskih standarda.

Uprava za agrarna plaćanja jedan je osnovnih instrumenata kroz koji se isplaćuju subvencije proizvođačima u celoj Evropskoj uniji, a njeno osnivanje je bilo uslov da Srbija koristi pretpristupne fondove EU namenjene agraru.

Ovim programom poljoprivrednici za voće i povrće mogu da dobiju subvenciju minimalnu od 10.000, a maksimalnu u visini od 700.000 evra. Za sektor mleka i mesa minimum je 15.000, a maksimum milion evra. Korisnik može maksimum da povuče 1,5 miliona evra.

Prosečno poljoprivredno gazdinstvo u Srbiji ima pet hektara, a 48,1 odsto ima samo dva hektara, te se u našoj zemlji 89 odsto teritorije smatra ruralnim oblastima. U tim oblastima živi 58 odsto stanovništva, a svaki peti stanovnik sela je stariji od 65 godina. Stopa nezaposlenosti u ruralnoj oblasti je 20,1 odsto. U Srbiji ima ukupno 631.552 poljoprivrednih gazdinstava i samo je jedan odsto onih koji imaju više od 50 hektara zemlje.

Sušтина IPARDA se svodi na dve stvari – kofinansiranje i standarde. To su upravo elementi koji određuju ekonomsku aktivnost potencijalnog korisnika u najmanje pet godina posle realizovane investicije podržane IPARD sredstvima.

Konkurisanje

Prvo, neophodno je obezbediti pun iznos novca potrebnog za realizaciju investicije. To znači da krajnji korisnik mora na bankovnom računu da ima sredstva potrebna za realizaciju čitave investicije. Kada je spreman za investiciju, on konkuriše na objavljeni konkurs IPARD agencije. U ovoj fazi on je dužan da dostavi svu potrebnu dokumentaciju koja se od njega traži kako bi uopšte ušao u proces odobravanja projekta. To su razni dokazi o pravu svojine ili zakupa nad zemljom, dokazi identiteta, upis u Registar poljoprivrednih gazdinstava i slično, uglavnom identično kao i za nacionalne mere. Međutim osim ove opšte dokumentacije, potencijalni korisnik je obavezan da dostavi i specifičnu dokumentaciju, kao što je biznis plan, koji u slučaju izgradnje i rekonstrukcije objekta, mora da sadrži i precizan spisak radova, glavni i idejni projekat, dokaz o poštovanju minimuma nacionalnih standarda koji se odnose na zdravstvenu zaštitu životinja, zdravlje ljudi, zdravlje biljaka, bezbednost na radu, sve u zavisnosti od vrste investicije.

Odobranje projekta

Tek posle dostavljanja svih potrebnih dokumenata, potencijalni korisnik ulazi u proces odobravanja projekta. Veoma je važno napomenuti da investicija ne sme biti započeta pre nego što je projekat odobren. Pošto se projekat odobri, korisnik može započeti investiciju, ali ne sme odstupati od svog projekta koji je priložio prilikom konkurisanja. Svaka, pa i najmanja promena, biće predmet poboljšavanja IPARD agencije, u suprotnom potencijalni korisnik može biti odbijen. Posle odobrenja projekta, korisnik IPARD sredstava stupa u ugovorni odnos sa IPARD agencijom, gde se jasno određuju prava i obaveze obe strane, uključujući i pravo na žalbu korisnika u slučajevima kada smatra da su mu ugrožena prava. Sa druge strane, korisnik je dužan da se pridržava odobrenog projekta i u toku perioda trajanja investicije prihvata kontrole koje mu šalje IPARD agencija kako bi bili provereni navodi projekta, radovi ili poštovanje trajanja investicije od pet godina. To znači da je korisnik dužan da, u tom vremenskom periodu, održi investiciju (ne sme da otuđi objekat, da mu promeni namenu, niti da otuđi mašine), a sa druge strane mora da dostigne standarde EU, u zavisnosti od vrste investicije. U suprotnom, korisnik je dužan da vrati sva sredstva.

Odobranje plaćanja

Pošto je projekat odobren, korisnik počinje sa investicionim aktivnostima, prema odobrenom projektu. U zavisnosti od organizacije IPARD agencije, on može, u određenom roku ili samo u toku trajanja konkursa da obavi refundaciju utošenih sredstava u iznosu od 50 odsto vrednosti investicije, a u pojedinim slučajevima i 55, 60 odsto, itd. Tom prilikom podnose se svi računi, dokazi o uplati sredstava, čime se dokazuje obavljena transakcija. Najčešće će refundacija sredstava biti obavljena jednom, za sva investirana sredstva, ali se kod zahtevnijih investicija može desiti fazno investiranje, pa samim tim i vraćaj sredstava može biti u više faza. U slučaju kupovine mašina postoji ograničenje koje se odnosi na zemlju porekla. To mogu biti samo mašine koje su poreklom iz EU ili zemalja u posebnom statusu EU (zemlje kandidati, potencijalni kandidati, zemlje EEA i zemlje u okviru Evropske politike susedstva).

Kontrola

Kontrola korisnika je višestruka. Ona/on će prvo biti proveren u fazi odobravanja korisnika da li je započeo investiciju/kupio opremu za koju konkuriše. To je takozvana „nulta kontrola“. U slučaju da je već započeo investiciju, njegov zahtev za ostvarivanje prava nad IPARD sredstvima biće odbijen.

Druga kontrola se odvija pre isplate sredstava, a cilj je da se uvrđi da li je investicija obavljena u skladu sa predloženim projektom. Ukoliko to nije slučaj, zahtev za povraćaj sredstava biće odbijen.

Poslednja kontrola obavlja se posle realizovane investicije i posle isplaćenih sredstava korisniku. To je ex-post kontrola, koja ima za cilj utvrđivanje da li je investicija održana i da li su dostignuti standardi EU na kraju investicije.

**Savetodavac za zaštitu bilja
dipl. ing. Mirjana Petrović**

Suzbijanje korova u dugogodišnjim zasadima voćaka i vinove loze

Za suzbijanje nepoželjnih korovskih biljaka, koje su glavni konkurenti gajenim kulturama u korišćenju vode i mineralnih materija, u dugogodišnjim zasadima voćaka i vinove loze postoji vrlo veliki broj preparata – herbicida. Koji će se od preparata primeniti zavisi od toga koje je starosti zasad koji se tretira – da li je reč o mladim voćkama do četvrtne godine starosti ili su zasadi stariji preko četiri godine. Mlade voćke imaju nedovoljno razvijen koren koji se nalazi pri površini zemljišta, tako da postoji opasnost da herbicid dospe do njihovih žila i uništi ih. Koji će se herbicid primeniti zavisi i od toga koji korovi dominiraju u zasadu – da li su prisutni jednogodišnji ili višegodišnji korovi, uskolisni (travni) ili širokolisni korovi, kao i od tipa zemljišta (da li je zemljište lako ili teže propustljivo, sa većim ili manjim sadržajem humusa i dr.).

Takodje, različite voćne vrste ne pokazuju istu osetljivost prema herbicidima. Koštičave voćke osetljivije su od jabučastih voćaka. Zavisno od vrste herbicida primena može biti po celoj površini ili u zoni redova (traka), s tim da se međuredni prostor obrađuje.

Od registrovanih herbicida mogu se primeniti neki od sledećih:

- a.m. oksifluorofen (preparati: GOAL, SAVAGOL, GALIGAN u zasadima starijim od četiri godine, za suzbijanje jednogodišnjih širokolisnih i nekih travnih korova, u vreme mirovanja vegetacije - period od novembra do marta meseca, u količini 3 l/ha).
- a.m. dihlorbenil (preparat: CASORON-G, u zasadima starijim od 4 godine, za suzbijanje jednogodišnjih i višegodišnjih korova, tretiranjem rano u proleće pre kretanja vegetacije, ili u početnoj fazi klijanja i nicanja korova, u količini od 80-120 kg/ha),
- a.m. alahlor+linuron (preparat: GALOLIN KOMBI, za suzbijanje jednogodišnjih travnih i širokolisnih korova, tretiranjem zemljišta pre nicanja korova, u količini 7 l/ha),
- a.m. flurohloridon (preparat: SPRINTER 25 EC, za suzbijanje jednogodišnjih travnih i širokolisnih korova, u proleće pre nicanja ili odmah nakon nicanja korova, u količini 1-3 l/ha za zasade starosti 1-3 godine, i 4 l/ha za zasade starije od 4 godine),
- a.m. napropamid (preparat: RAZZA, za suzbijanje jednogodišnjih travnih i širokolisnih korova, pre nicanja korova ili nakon obrade zemljišta, uz plitku inkorporaciju u količini 7-10 l/ha).

Kod jagode se primenjuje u vreme mirovanja vegetacije ili 4-5 dana posle sadnje, laganim zalivanjem u količini 3-6 l/ha),

- a.m. haloksifop-p-metil (preparat: GALLANT SUPER, za suzbijanje jednogodišnjih i višegodišnjih travnih korova, kada su korovi u fazi 3-5 listova, u količini 1-1,5 l/ha. Za suzbijanje korova u zasadima maline, kada su korovi 3-5 listova u količini 0,5-1,5 l/ha),

Savetodavac za zaštitu bilja
mr Gordana Jovanović

**Cene voća i povrća - kvantaške pijace u Srbiji
za period 1.- 7.6.2015. godine**

Jedinica mere din/kg	Centralna Srbija			Vojvodina	
	Beograd	Kraljevo	Niš	Novi Sad	Subotica
Banana (Banana)	120	125		120	
Grejpfrut (Grapefruit)	160	160			
Jabuka Ajdared (Apples Idared)	95	75	85		
Jabuka Z. Delišeš (Apples G. Delicious)	90	90	90		
Jabuka Greni Smit (Apples G. Smith)	115	115	85		
Jagoda (Strawberry)	120	80	100	80	90
Kivi (Kiwi)	160	180			
Kruška (Pear)	220				
Limun (Lemon)	150	180	180	140	
Orah (Walnut)	1200			1200	1200
Pomorandža (Orange)	100	95		100	
Trešnja (Sweet cherry)	100	120	95	100	120
Jedinica mere din/kg	Centralna Srbija			Vojvodina	
	Beograd	Kraljevo	Niš	Novi Sad	Subotica
Brokoli (Broccoli)	100			90	
Grašak (Green peas)	100			100	90
Karfiol (Cauliflower)	70			70	100
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	50		45		
Krompir (Potato)	50	35	45	35	40
Krompir mladi(Baby potato)	60	60	45	60	
Kupus (Cabbage)	20	30	35	25	30
Luk beli (Garlic)	300	350	200	250	

BERIĆET

Republika Srbija

Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine

Za sve informacije iz oblasti poljoprivredne proizvodnje možete se obratiti
POLJOPRIVREDNOJ SAVETODAVNOJ I STRUČNOJ SLUŽBI LESKOVAC
tel. 016/212-246, fax. 016/254-639

dr Bratislav Pešić , direktor 064/6454744

Savetodavna služba za ratarstvo i povrtarstvo

dipl. ing. Boban Stanković, 064/6454743, 016/273-364
mast. ing. Jelena Stojiljković, 064/8110750

Savetodavna služba za voćarstvo i vinogradarstvo

dipl. ing. Nenad Stefanović, 064/6454738
dipl. ing. Dalibor Cvetanović, 064/8110752

Savetodavna služba za stočarstvo

mr Dejan Randelović, 064/6454732, 016/237-362

Savetodavna služba za melioracije

dipl. ing. Igor Ristić, 064/8110751

Savetodavna služba za zaštitu bilja

mr Gordana Jovanović, 064/6454735, 016/244-243
dipl. ing. Mirjana Petrović, 064/6454737, 016/237-363
dipl. ing. Bojana Karapandžić, 064/8110753